

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צג.

עין משפט נר מצוה

ד א מ"י פ"ו מהל' ק"פ
ה ב מ"י ש"ס פ"ה הלכה
ז א ג מ"י ש"ס
ז ד מ"י ש"ס הלכה ז:

רבינו הגנאל

ודחה רב נחמן ר' עקיבא
סבר אין שוחטין וזרקין
על טמא שרץ, ודרך רחוקה
טומאת שרץ דמי. ואנא
סבירא לי כמאן דאמר
שוחטין וזרקין על טמא
שרץ, ודרך רחוקה טמא
שרץ דמי, מה טמא שרץ
שחטו בלוי הורצה, אף
עם שיהיה בדרך רחוקה
אם זרק הורצה. ת"ר אלו
שוחטין את השני ובין
הכותב מצורעין וכו' וכל
נדות והיולדות והשוגגין
ואנוסין ומזידין וטמא
וגמי שהיה בדרך רחוקה.
אם כן למה נאמר
בדרך רחוקה הלא אנוס
הוא וכבר שנה האנוסין.
ואמרין לפטור מן הכרת.
אליבא דמאן דאמר
הורצה, דא אליבא דמאן
דאמר לא הורצה, סוף
סוף למה לי למתניה דאי
בעי למעבד לא שבקינן
ליה, היינו הני, אלא ש"מ
היינו אליבא דמאן דאמר
הורצה, אלמא בר מעבד
הוא ואפ"ה פטריה רחמנא
מכרת. ואקשינן מדקתני
והזכות מכלל שהנשים
חיבות בשני, וכי אשה
בשני חיבת והתניא יכול
לא יהו עושיין את השני
אלא טמא נפש כו' ת"ל
איש, איש ולא אשה.
ושנין הא התניא שהנשים
עושות את השני ר' יהודה
ו' וסי' היא והא דתניא
איש ולא אשה רבי שמעון
[היא] כדאמרן בפרק של
מילה. ת"ר טהור שלא
עשה פסח, חייב כרת
על הראשון וחייב כרת
על השני דברי רבי. מאי
טעמא שני רגל בני
עצמא הוא. ר' נתן אומר
חייב כרת על הראשון
ופטור על השני, קסבר שני
תשלומין דראשון הוא,
תקוני לראשון לא מתקין.
ר' חנניא בן עקיבא אומר
אף על הראשון אינו חייב
אלא אם לא עשה את
השני, כלומר כיון שלא
עשה הראשון נסתלקה
חובת הראשון ונתחייב
בשני, ולעולם אינו חייב
אלא על השני קסבר
שני תקנתא דראשון הוא,
ואודו לטעמיהו דתניא
ג' שנתניין בין שני פסחים
וכן קטן שהגדיל בין שני
פסחים חייב לעשות פסח
על דברי רבי, ר' נתן
אומר כל הוקה לראשון
זקוק לשני וכל מי שאינו
זקוק לראשון אינו זקוק
לשני. ושלישתן מקרא אחד
דרשו, והאיש אשר הוא
טהור ובודק לא היה וחזל
לעשות הפסח בראשון
ונכרת, אי נמי קרבן ה'
לא הקריב במעוהו בשני
חטאו ישא, והוא כרת

ה"ג בכל הספרים וכן גרסינן בספרי (פר' דעלוהן) מה טמא שאין ספק בידו בו' ומיתני התם אלפונתא דר"א ור"ע א ומיתני ר"ע ראייה לדביו מה טמא שאין ספק בידו לעשות מפני טומאה אף דרך רחוקה שאין ספק בידו לעשות שרמוק כ"כ שאין יכול לצבא צעט שמיטה לעולא או צעט אכילה לרבי יהודה ומיתני לה רב ששת מדקאמר ואינו עושה משמע ללא הורצה לכלל מילי יליף דרך רחוקה מטמא ומשני רב נחמן דר"ע סבר אין שוחטין וזרקין ולכן יליף דרך רחוקה מטמא דתרוייהו חזו צעט אכילה ולא חזו צעט שמיטה ולדידיה נמי אם זרק לא הורצה אצל אלא סבירא לי שוחטין וזרקין ובעלי נדות והיולדות והשוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ושהיה בדרך רחוקה א"כ למה נאמר טמא למה נאמר דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מחייבא והא תניא יכול לא יהו עושיין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה ובין ומצורעין וכו' וכל נדות מנין ת"ל איש איש לא קשיא הא ר"י וסי' הא ר"י ור"ש ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף [על] הראשון אינו חייב כרת א"כ לא עשה את השני ואודו לטעמיהו דתניא יג' שנתגיייר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי רבי נתן אומר כל שזקוק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני כמאן קמיפלגי רבי סבר שני רגל בני עצמו הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלישתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי ר"י (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר

מה טמא שיש ספק בידו לעשות. אי לאו דלחיייה רחמנא דהא קמני קאי: ואינו עושה. דקא אסר ליה רחמנא לעשות: אף דרך רחוקה שספק בידו לעשות. שהיה לו שלומים לשלח וקאמר רחמנא דאינו עושה למדמה דחיייה: ר"ע סבר אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ. ואע"ג דחזי לאורתא והאי ספק דקאמר ה"ק מה טמא שספק בידו לעשות דחזי למיכל לאורתא ואפילו הכי אין שוחטין וזרקין עליו ואין ס"ל שוחטין וזרקין הלכך האי נמי דיכול ליכנס צעט אכילה שוחטין וזרקין עליו: וזעולי נדות. שכל אלו טומאה ארוכה: וטמא. לנפש: וא"כ. דאף אלו עושים את השני: למה נאמר טמא. בתמיה: אלא למה נאמר דרך רחוקה. אי משום דלא צעי למיעבד לא תעבד הא בדרך רחוקה הוא וא"ת שלא ישלח פסחו וכדכר ששת האי תנא לית ליה אלא כרב נחמן סבירא ליה דאמר הורצה דאי כרב ששת אינטרין דרך רחוקה למימר דאי צעי לא ליעבד: מי מחייבא. דקמני נדות ויולדות: יכול לא יסו כו'. ולא קמני צבות ויולדות: הא רבי יוסף. דאמר צבירקין דלעיל (דף סג:) נשים צבני שוחטין עליהן צבני עממן: הא ר"י ור"ש. דאמרי רשות: חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני. חיוב כרת יש על זה ועל זה וזה וזה גבירא לא משכחת לה דמרי קטלי צמד גבירא ליכא ולא לענין דאס שג צבניהו יתחייב שתי חטאות ליכא למימר הכי דכרת דפסח אין חייבין על שגגתו חטאת דמתן צבירות (דף ג.) הפסח והמילה מלוט עשה היא ואין חטאת צבא אלא על שגגת שני ואף על גב דיש לטעול ולאכול לערב, אכילה לא תעשינה אלא נפקא מינה דאס שג צב' מהן והויד צבצירו חייב אי נמי לגר שנתגיייר בין שני פסחים: ופטור על השני. ואס שג צב' ראשון והויד צבני פטור: אף על הראשון. אס הויד אינו חייב כרת עד שזיד אף צבני אצל אס עשה את השני או שג צו פטור לגמרי דשני פסחים דראשון ותקנתא דראשון הוא ומויד שלו הוא גמרו של כרת דראשון הלכך צבניהו מהן שגג פטור: ואודו לטעמיהו. רבי ורבי נתן: שגגתי צבני צו פטור: חייבין לעשות אס השני. דקסבר רגל צבני עצמו הוא ואית ליה חיובא צבני נפשיה ואפי' למאן דלא אחזי צב' ראשון: פטורין דראשון. ומאן דלא אחזי צב' ראשון לא מחייב אשני ומיהו תקוני לראשון מכתת אס הויד צב' ראשון לא מתקן ליה הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני ופטור על השני אס שג צב' ראשון והויד צבני דהא לית ליה חיובא צבני נפשיה וצב' ראשון הכי שגג: תקנתא דראשון. מכתת דליה לאפילו הויד צב' ראשון פטור מן הכרת: אי נמי קרנ' ה' לא הקריב וגו'. דכי משמע צב' ראשון לשונות' וזה נלשון אי דרשינן ליה ולא קאי ארלעיל מיניה לפרושי טעמא למילתא קמייתא כמו לשון דהא אלא מילתא אחריתי היא כמו כי יקרא (דברים כג) כי תכלה לעשר (שם כו) כי תפגע (שמות כג): קסבר

ה' דך לטעמיה דר"י
מתן ועי' מתוס' כמן ד"ה
ר"ע וקנתא דאחרימי
זוה, ט' לעיל דף כ"ד:
ט"ז, א' נפילה ל' כ"ג, א'
ד' [מספתא דר"ח],
ט' לעיל דף ק"א, ו' [לעיל
כ"ג], ו' [מספתא פ"ח
ה"ג], ח' [מגני' ט':
ט' [ל"ל דהאי], ט' [ר"ה
ג.].

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל
לאמר איש איש כי יתחייב
טמא קנש או בדרך
רחוקה לבסוף או לדומים
ועשה פסח ל'י.
במדבר ט' י
2. והאיש אשר הוא
טהור ובודק לא היה
יחדל לעשות הפסח
ונכרתה הנפש ההוא
מעמיה כי קרבן ה' לא
הקריב במעוהו וחטאו
ישאו הקי'ש ההוא:
במדבר ט' י

הנהגות מהר"ב

רנשבורג
[א] תוב' ד"ה דאי צעי
למעבד כו' ומלפי אכלו
נפקא כו'. ניב ע"י לעיל
סי' ע"א תוס' ד"ה
שוחטין וזרקין וכו':

מוסף רש"י

אין שוחטין וזרקין על
טמא שרץ. אין שוחטין
וזרקין על הפסח על יחד
טמא שרץ, ונדהה לפסח
שני, ואף על גב דיש לטעול
ולאכול לערב, אכילה
לא תעשינה אלא נפקא מינה
דאס שג צב' מהן והויד צבצירו חייב אי
נמי לגר שנתגיייר בין שני פסחים:
ופטור על השני. ואס שג צב' ראשון
והויד צבני פטור: אף על הראשון.
אס הויד אינו חייב כרת עד שזיד אף
צבני אצל אס עשה את השני או שג
צו פטור לגמרי דשני פסחים
דראשון ותקנתא דראשון הוא ומויד
שלו הוא גמרו של כרת דראשון הלכך
צבניהו מהן שגג פטור: ואודו לטעמיהו. רבי ורבי נתן: שגגתי צבני צו פטור: חייבין לעשות אס השני. דקסבר רגל צבני עצמו הוא ואית ליה חיובא צבני נפשיה ואפי' למאן דלא אחזי צב' ראשון: פטורין דראשון. ומאן דלא אחזי צב' ראשון לא מחייב אשני ומיהו תקוני לראשון מכתת אס הויד צב' ראשון לא מתקן ליה הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני ופטור על השני אס שג צב' ראשון והויד צבני דהא לית ליה חיובא צבני נפשיה וצב' ראשון הכי שגג: תקנתא דראשון. מכתת דליה לאפילו הויד צב' ראשון פטור מן הכרת: אי נמי קרנ' ה' לא הקריב וגו'. דכי משמע צב' ראשון לשונות' וזה נלשון אי דרשינן ליה ולא קאי ארלעיל מיניה לפרושי טעמא למילתא קמייתא כמו לשון דהא אלא מילתא אחריתי היא כמו כי יקרא (דברים כג) כי תכלה לעשר (שם כו) כי תפגע (שמות כג): קסבר

מוסף תוספות

א. דקאמר ר"א מאסקות
העורה ולחזין. מוס' שאין.
ב. אבל דרך רחוקה חזי
לכר החותם בסוסים
ובפרדות. שם. ג. כמא
דסבירא ליה כו' יוס'...
שם.

דך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליכנס צבוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד חייב כרת על מה שהרחיק עצמו דאס כן מאי פריך למה נאמר טמא דאי צעי למיעבד לא שבקינן ליה אלא א"כ ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלישתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי ר"י (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר

דך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליכנס צבוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד חייב כרת על מה שהרחיק עצמו דאס כן מאי פריך למה נאמר טמא דאי צעי למיעבד לא שבקינן ליה אלא א"כ ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלישתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי ר"י (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר